

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Praze rozhodl soudkyní Mgr. Jitkou Zavřelovou ve věci

žalobce: **nezl. D. D.**, narozený x,
státní příslušník Ukrajiny,
bytem x
zastoupen zákonným zástupcem D. D,
bytem x
zastoupený advokátem Mgr. Tomášem Císařem,
sídlem Vinohradská 1233/22, Praha 2,

proti

žalovanému: **Ministerstvo vnitra**,
sídlem Nad Štolou 3, Praha 7,

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 4. 6. 2018, č. j. OAM-1066/ZA-ZA11-VL16-2017,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 4. 6. 2018, č. j. OAM-1066/ZA-ZA11-VL16-2017, se ruší a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný je povinen zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení ve výši 8 228 Kč do třiceti dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám Mgr. Tomáše Císaře, advokáta.

Odůvodnění:

Vymezení věci a obsah podání účastníků

1. Žalobce se [původně společně se svou matkou (N. D., narozená x, zemřelá x)] žalobou podle části třetí, hlavy druhé, dílu prvního zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), doručenou dne 9. 7. 2018 původně Krajskému soudu v Hradci Králové a následně usnesením Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 9. 2019, č. j. Nad 146/2019-71, přikázanou k projednání zdejšímu soudu, domáhá zrušení shora uvedeného rozhodnutí (dále jen „napadené rozhodnutí“), jímž žalovaný rozhodl tak, že se žalobci (a jeho matce) mezinárodní ochrana podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), neuděluje.
2. Žalobce v žalobě obecně namítá, že napadené rozhodnutí je nezákonné, neopodstatněné a neobjektivní. Žalovaný porušil § 2 a § 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), neboť nebyl zjištěn přesně a úplně skutečný stav věci a učiněná zjištění nepostačovala ke správnému posouzení věci. Žalovaný porušil správní řád také tím, že opatřené důkazy nebyly úplné a provedené důkazy byly zhodnoceny nesprávně bez jejich vzájemné souvislosti. Dále žalobce namítá, že žalovaný nezkoumal současnou situaci na Ukrajině, kde fakticky existuje občanská válka. Podklady shromážděné žalovaným jsou staré, a tudíž neaktuální. Na Ukrajině se v mezidobí hodně změnilo, neboť se nepodařilo naplnit Minské dohody, nadále nejsou staženy těžké zbraně a pokračuje ostřelování měst. Žalobce zdůraznil, že on i jeho rodina pochází z města A. z D., ve které jsou potlačována základní lidská práva ozbrojenými skupinami. Život na Ukrajině je podle žalobce nebezpečný, a Ukrajinci proto mají nárok na udělení mezinárodní ochrany v zemích Evropské unie. K důkazu žalobce navrhuje Zprávu Úřadu Vysokého komisaře OSN pro lidská práva o stavu lidských práv na Ukrajině v období od 16. 5. do 15. 8. 2017 (body č. 8 a 12).
3. Žalovaný ve svém vyjádření uvedl, že postupoval v souladu s § 2 a § 3 správního řádu a napadené rozhodnutí je srozumitelné. Podle žalovaného se jedná o typickou blanketní žalobu bez konkrétních žalobních bodů, jelikož žalobce nijak nekonkretizoval, v čem by měly spočívat nedostatky hmotněprávního posouzení věci ani procesní pochybení (k tomu odkázal mimo jiné na bod 18 rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 5. 2014, č. j. 6 As 50/2014-18). Žalovaný si opatřil podklady přiměřeně aktuální a zcela dostatečné, primárním zdrojem informací byla výpověď matky žalobce. Matka žalobce se s podklady seznámila, souhlasila s nimi a nenavrhla jejich doplnění. K bezpečnostní situaci na Ukrajině žalovaný s odkazy na judikaturu Nejvyššího správního soudu uvedl, že tato nepředstavuje totální ozbrojený konflikt ve smyslu § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu, přičemž žalobce s matkou měli možnost vnitřního přesídlení v rámci Ukrajiny. Žalovaný zdůraznil, že prostřednictvím azylového řízení nelze žádat o legalizaci pobytu na území České republiky. Navrhl proto zamítnutí žaloby.
4. Usnesením zdejšího soudu ze dne 12. 12. 2019, č. j. 45 Az 29/2019-77, bylo řízení o žalobě v části týkající se matky žalobce vyloučeno k samotnému projednání. S ohledem na úmrtí matky žalobce však nezbylo soudu než řízení o její žalobě zastavit podle § 47 písm. c) s. ř. s. ve spojení s § 33 písm. a) zákona o azylu (usnesení zdejšího soudu ze dne 20. 12. 2019, č. j. 45 Az 36/2019-10).

5. Úvodem soud poukazuje také na to, že řízení o žádosti o udělení mezinárodní ochrany otce žalobce (**zákonný zástupce žalobce jak označen shora**), již také bylo pravomocně skončeno, a to rozhodnutím žalovaného ze dne 4. 6. 2018, č. j. OAM-1067/ZA-ZA11-VL16-2017, jímž žalovaný otci žalobce neudělil žádnou z forem mezinárodní ochrany. Soudu je pak ze své činnosti známo, že otec žalobce podal proti tomuto rozhodnutí žalovaného žalobu, o které bylo též pravomocně rozhodnuto, a to rozsudkem zdejšího soudu ze dne 14. 2. 2020, č. j. 52 Az 29/2019-83, tak, že se žaloba jako nedůvodná zamítá.

Splnění procesních podmínek a rozsah soudního přezkumu

6. Soud ověřil, že žaloba byla podána včas (§ 32 odst. 1 zákona o azylu), osobou k tomu oprávněnou a splňuje všechny formální náležitosti na ni kladené. Jde tedy o žalobu věcně projednatelnou. Soud napadené rozhodnutí přezkoumal v mezích uplatněných žalobních bodů, jimiž je vázán (§ 75 odst. 2 věta první s. ř. s.).
7. Článek 46 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. 6. 2013, o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (dále jen „procedurální směrnice“), vyžaduje, aby soudy prvního stupně přezkoumávající rozhodnutí ve věci mezinárodní ochrany posuzovaly projednávaný případ podle právního a skutkového stavu ke dni rozhodnutí soudu. Členské státy Evropské unie byly povinny výše uvedené pravidlo transponovat do vnitrostátního právního řádu do 20. 7. 2015 (viz čl. 51 odst. 1 procedurální směrnice). Protože doposud nebyly do českého právního řádu promítnuty požadavky čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice, ačkoliv transpoziční lhůta již uplynula, má uvedený článek procedurální směrnice přímý účinek. Jelikož žádost o mezinárodní ochranu byla v této věci podána dne 28. 12. 2017, dopadá na toto řízení, včetně přezkumného řízení soudního, procedurální směrnice a ustanovení § 75 odst. 1 s. ř. s. se tedy neužije.
8. Soud přistoupil k věcnému projednání žaloby, k čemuž na žádost žalobce nařídil jednání. Při jednání účastníci setrvali na svých procesních stanoviscích. Žalobce prostřednictvím svého zástupce zdůraznil, že je situace na Ukrajině dynamičtější, než se jeví ze zpráv o zemi původu, tyto podklady nebyly aktuální. V této souvislosti není relevantní, že matka žalobce do protokolu uvedla, že se zprávami souhlasí. Argumentace žalovaného institutem vnitřního přesídlení, který žalobce pokládá za pravý důvod neudělení mezinárodní ochrany, nemůže obstát. Žalobce má za to, že v jeho případě nebyl závěr o možnosti vnitřního přesídlení správný. Je třeba přihlédnout k nově nastalé skutečnosti, kterou je smrt matky žalobce, a dále k tomu, že otec žalobce podal proti rozsudku zdejšího soudu ve věci mezinárodní ochrany kasační stížnost. Právě možnost vnitřního přesídlení je žalovaným používána paušálně (odůvodnění je shodné téměř ve všech případech týkajících se žadatelů o mezinárodní ochranu z Ukrajiny), navzdory tomu, že ne každý má materiální možnost se přesídlit. Nadto žalobce rozšířil žalobní argumentaci o námitku, že měl žalovaný provést pohovor též přímo s žalobcem, a jelikož se tak nestalo, nebyl dostatečně zjištěn skutkový stav věci. Nebylo na místě, aby matka žalobce souhlasila s tím, aby žalobce nebyl ve věci vyslechnut.
9. Při jednání soud provedl důkaz listinou, a to Zprávu Úřadu Vysokého komisaře OSN pro lidská práva o stavu lidských práv na Ukrajině v období od 16. 5. do 15. 8. 2017 v rozsahu bodů č. 8 a 12. Soud konstatuje, že z listiny vyplývá, že OHCHR i nadále opakovaně žádal o přístup k zadrženým osobám a místům zbavení svobody v samozvané „Doněcké lidové republice“ a samozvané „Luhanské lidové republice“, což vyvolalo vážné obavy ohledně

vazebních podmínek, včetně možných dalších porušování lidských práv jako je mučení a špatné zacházení (bod č. 8); a že důvěryhodné zprávy od zajištěných a zadržovaných paralelními strukturami „správy spravedlnosti“ na území kontrolovaném ozbrojenými skupinami prokázaly nedostatek záruk nebo obrany, které vedly k porušování lidských práv (bod č. 12).

Skutková zjištění vycházející z obsahu správního spisu

10. Ze správního spisu soud zjistil, že žalobce dne 28. 12. 2017 podal prostřednictvím své zákonné zástupkyně (matky) žádost o udělení mezinárodní ochrany. V rámci poskytnutí údajů k žádosti o mezinárodní ochranu matka žalobce označila za důvod žádosti, že jako rodina začali mít v České republice problémy se svými vízy, chtějí zde však zůstat legálně (od roku 2010 měla matka žalobce dlouhodobé vízum na účelem sloučení rodiny a otec dlouhodobý pracovní pobyt). Ve vlasti se nemají kam vrátit, protože dříve žili v bytě ve městě A. v D., kde je teď samostatná republika, se kterou nemají nic společného. V Doněcku má žalobce babičku, která tam zůstala sama s úmyslem být prodána. Žalobce umí česky, v České republice se mu líbí a chce zde zůstat.
11. Dne 5. 1. 2018 při pohovoru k žádosti matka žalobce rozvedla, že do České republiky přicestovala spolu s žalobcem v roce 2010, a to za manželem (otcem žalobce), který zde již byl „uchycen“, společně zprvu žili u tchýně. Obdržela pobyt za účelem sloučení rodiny, v mezidobí zde byla na turistická víza, vízum dostal i žalobce. Posledních šest let žili v P. ve V., kde žalobce chodil do školy. Matka žalobce k dotazu, zda měla ve své vlasti nějaké problémy, jakékoliv problémy popřela, z vlasti vycestovala za lepším životem. Jejich legální pobyt v České republice nebyl prodloužen, nevěděla, z jakých přesně důvodů, vše zařizoval manžel přes prostředníky. Na otázku, proč se obává návratu, matka žalobce uvedla, že tam není bezpečno, o čemž ví od své matky. Nedokáže si to ani představit, stát by se mohlo všechno. Ve městě, kde dříve žili, je spousta vojáků, otce žalobce by mohli povolát do armády, protože je ve věku, kdy má vojenské povinnosti. To by byl pro žalobce šok. Nadto žalobce neumí psát ani číst ukrajinsky a měl by to ve škole těžké. Matka žalobce se obávala, že by ho proto mohli šikanovat. Nikdy nežili jinde než původně, matka žalobce se domnívala, že by je jinde tamní lidé nepřijali. Ukrajinsky sice umí, ale nemluví, a na ruštinu by místní reagovali agresivně. Žalobce je zde od svých 6 let, bylo by pro něj trauma začínat znovu, ovlivnilo by to jeho psychiku. Na ukrajinských školách není tak bezpečno jako v českých, děti na Ukrajině se více uráží a perou. Matka žalobce nevěděla, proč nepožádala o trvalý pobyt, nejspíše proto, že něco administrativně chybělo. Matka žalobce nejela v mezidobí za svou matkou, protože ta byla půl roku v Izraeli a potom začaly boje v Donbasu. Matka žalobce závěrem zdůraznila, že i kdyby bylo na Ukrajině vše v pořádku, nechce se tam za žádných okolností vrátit. V České republice jsou spokojení, zvyklí, mají zde byt, práci i psa. Žalobci je tu dobře a chodí zde do školy. Je zde více možností, panuje tu řád a pořádek, proto chtějí zůstat tady.
12. Na otázku žalovaného, zda matka žalobce chce, aby byl vyslechnut také žalobce, uvedla, že ne, jelikož by neuvedl více než ona. Žalovaný podle § 23 odst. 2 písm. c) zákona o azylu upustil od provedení pohovoru přímo s nezletilým žalobcem a vycházel z pohovoru provedeného s jeho tehdy zákonnou zástupkyní (matkou žalobce), neboť měl za to, že je řádně a úplně zjištěn stav věci a svědectví žalobce nemá zásadní vliv na rozhodnutí žalovaného. Žalovaný nevyslechl žalobce zejména s ohledem na jeho věk, neboť kvalita

takového svědectví by byla z důvodu jeho nízkého věku v době odchodu z vlasti zásadně ovlivněna.

13. Ze správního spisu dále vyplývá, že pro posouzení situace v zemi původu žalovaný shromáždil jako podklad: Informace OAMP, Ukrajina: Situace v zemi, Politická a bezpečnostní situace, mezinárodní smlouvy o lidských právech a základních svobodách, vojenská služba, vnitřně přesídlené osoby, ze dne 22. 1. 2018; Zpráva Ministerstva zahraničních věcí Spojených států amerických, Ukrajina: Zpráva o dodržování lidských práv v roce 2016, ze dne 3. 3. 2017; Zpráva Úřadu Vysokého komisaře OSN pro lidská práva o stavu lidských práv na Ukrajině v období 16. 2. až 15. 5. 2017 ze dne 13. 6. 2017; Výroční zpráva Amnesty International, Ukrajina, ze dne 22. 2. 2017; Zpráva Freedom House, Svoboda ve světě 2017 – Ukrajina, z ledna 2017; Výroční zpráva Human Rights Watch 2017, Ukrajina, ze dne 12. 1. 2017; Informace MZV ČR ze dne 25. 7. 2016, č. j. 107283/2016-LPTP, Ukrajina: Možnost podat stížnost proti postupu příslušníků policejních orgánů či jiných orgánů státní moci; a Informace MZV ČR ze dne 3. 8. 2017, č. j. 107318/2017-LPTP, Ukrajina: Situace neúspěšných žadatelů o mezinárodní ochranu po návratu do vlasti, Návrat do vlasti po dlouhodobém pobytu v zahraničí.
14. Podle protokolu o seznámení s podklady pro vydání rozhodnutí ze dne 9. 2. 2018 matka žalobce na otázku, zda se chce seznámit s obsahem vyjmenovaných podkladů a vyjádřit se k nim, uvedla, že se s nimi seznámit chce. Poté, co s nimi byla seznámena, matka žalobce konstatovala, že se zprávami souhlasí. Matka žalobce nechtěla nic doplnit, nenavrhla doplnění podkladů pro rozhodnutí ani se nevyjádřila ke zdrojům informací a způsobu jejich využití.
15. Napadené rozhodnutí, jehož výrok je rekapitulován v bodě 1 tohoto rozsudku, bylo vydáno dne 4. 6. 2018 a matka žalobce si jej osobně převzala dne 21. 6. 2018. Žalovaný v odůvodnění napadeného rozhodnutí shrnul, že tvrzenými důvody pro podání žádosti o mezinárodní ochranu žalobce a jeho matky byly snaha o legalizaci dalšího pobytu na území České republiky, obava z reakce lidí v případě jejich návratu a přesídlení ve vlasti a obava z povolání otce žalobce do armády. Žalovaný konstatoval, že žalobce ani jeho matka nebyli ve vlasti pronásledováni pro uplatňování politických práv a svobod ani neměli obavy z pronásledování z důvodů uvedených v § 12 písm. b) zákona o azylu. Jelikož matka žalobce výslovně označila za důvod žádosti snahu o legalizaci jejich dalšího pobytu, přičemž žádost byla podána až po několikaletém pobytu v České republice, dospěl žalovaný k závěru, že je žádost účelová. Žalovaný zhodnotil, že pobyt v České republice žalobcovy rodiny je subjektivním rozhodnutím, nikoli důsledkem jakýchkoli objektivních skutečností v jejich vlasti. Obavy týkající se povolání otce žalobce do armády se žalovaný zabýval v samostatném řízení vedeném právě s otcem žalobce. V případě žalobce a jeho matky nejsou podle žalovaného splněny podmínky podle § 13 ani podle § 14 zákona o azylu. Žalovaný uzavřel, že žalobce s matkou nesplňují ani podmínky podle § 14a a 14b zákona o azylu.
16. Ve vztahu k doplňkové ochraně žalovaný konkrétně uvedl, že situaci na Ukrajině nelze klasifikovat jako „totální konflikt“, ve kterém je již z důvodu pouhé přítomnosti na daném území vystaven reálnému nebezpečí vážné újmy každý civilista, tj. nejde o takový konflikt, jehož důsledky by bylo možno pokládat ve vztahu k žalobci a jeho matce za vážnou újmu podle § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu. Z informací o zemi původu jasně vyplývá, že zhoršená bezpečnostní situace panuje pouze na východní Ukrajině. Konkrétně se jedná o ozbrojené střety mezi ukrajinskými bezpečnostními složkami a místními separatisty v D. a

L. oblasti na východě Ukrajiny při hranicích s Ruskem. Ve zbytku země je bezpečnostní situace nezměněná a stabilní. Žalobce a jeho matka sice pochází z města A., které leží v D. oblasti na východě Ukrajiny, avšak už sedm let tam nepobývali a kromě sestry otce žalobce tam nikoho nemají. Žalobce s matkou tak nejsou nuceni se do této oblasti vracet, mají možnost usídlit se v jakékoliv části Ukrajiny nezasazené konfliktem. Možnosti stěhování v zemi jsou standardní a žádná úřední omezení neexistují. Navíc v dnešní době existují ve vztahu k vnitřně přesídleným osobám legislativní opatření, včetně programů pro tyto osoby. Byl schválen zákon „O zajištění práv a svobod vnitřně přesídlených osob“, který poskytuje všeobecný rámec pro poskytnutí ochrany vnitřně přesídleným osobám, mimo jiné přístup k základním právům, poskytování ochrany proti diskriminaci a nucenému navrácení a zajištění pomoci v případě dobrovolného návratu, a zároveň zajišťuje i zjednodušení přístup vnitřně přesídlených osob k sociálním a ekonomickým službám.

Posouzení žaloby soudem

17. Tvrzení žalobce o porušení § 2 a § 3 správního řádu, jakož i tvrzení, že žalovaný nezjistil dostatečně skutečný stav věci a nadto byly provedené důkazy hodnoceny nesprávně a bez jejich vzájemné souvislosti, nejsou žalobním bodem ve smyslu § 71 odst. 1 písm. d) s. ř. s., neboť podle ustálené judikatury jím je konkrétní (tj. ve vztahu k žalobci a k projednávané věci individualizované) skutkové tvrzení doprovázené konkrétní právní argumentací, z nichž plyne, z jakých důvodů považuje žalobce napadené výroky rozhodnutí za nezákonné. Líčení skutkových okolností nemůže být toliko typovou charakteristikou určitých „obvyklých“ nezákonností, nýbrž zcela jasně individualizovaným popisem, a tedy od charakteristiky jiných konkrétních skutkových dějů či okolností jednoznačně odlišitelným (viz usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 12. 2005, č. j. 2 Azs 92/2005-58). Žalobce toliko obecně namítal porušení ustanovení správního řádu (která parafrázoval), čímž sice velmi obecně naznačil možný nedostatek napadeného rozhodnutí, ovšem konkrétně nerozporoval žádný z podkladů pro vydání rozhodnutí (kromě níže uvedeného k možnosti vycestování do země původu) a zároveň nepředložil ani podklady jiné. Vzhledem ke skutečnosti, že žalobce neuvedl konkrétní skutečnosti či právní argumentaci, o něž své tvrzení o nezákonnosti rozhodnutí opírá, je soud nucen konstatovat, že se obecnými tvrzeními žalobce samostatně nezabýval. Není totiž na soudu, aby nahrazoval procesní aktivitu žalobce a dohledával ve správním spisu konkrétní nezákonnosti (viz rozsudek rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 8. 2010, č. j. 4 As 3/2008-78).
18. Pokud jde o námitku žalobce uplatněnou až během soudního jednání, že nebyl dostatečně zjištěn skutkový stav věci z důvodu, že žalovaný neprovedl pohovor přímo s žalobcem, je soud nucen konstatovat, že jde o žalobní argumentaci uplatněnou opožděně. Podle § 75 odst. 2 věty první s. ř. s. soud přezkoumává napadené rozhodnutí v mezích uplatněných žalobních bodů. V toliko obecném tvrzení žalobce o porušení § 2 a § 3 správního řádu nelze shledat ani zárodek žalobního bodu, jak byl později před soudem uplatněn (slovy žalobce konkretizován). Soud zdůrazňuje, že žalobní body je nutno uplatnit, potažmo žalobu o další žalobní body rozšířit, pouze ve lhůtě pro podání žaloby (§ 71 odst. 2 věta třetí s. ř. s. a dále viz rozsudek rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 3. 2018, č. j. 3 Azs 66/2017-31), která podle § 32 odst. 1 zákona o azylu činí patnáct dní a počíná plynout ode dne doručení napadeného rozhodnutí žalobci. Po uplynutí lhůty pro podání žaloby nastává ze zákona koncentrace řízení. Toliko nad rámec tohoto odůvodnění pak soud konstatuje, že žalovaný upustil od provedení pohovoru přímo

s nezletilým žalobcem v souladu s § 23 odst. 2 písm. c) zákona o azylu za situace, kdy pohovor s žalobcem nebyl nezbytný ke zjištění stavu věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, neboť matka žalobce jejich společný azylový příběh vylíčila dostatečně.

19. Naopak řádnými žalobními body jsou jednak tvrzení žalobce o neaktuálnosti podkladů pro vydání napadeného rozhodnutí, jednak tvrzení týkající se bezpečnostní situace na Ukrajině. Konkrétně žalobce namítal, že žalovaný nezkoumal současnou situaci na Ukrajině, kde fakticky existuje občanská válka. Podklady shromážděné žalovaným (zde žalobce odkázal na jejich výčet na str. 8 napadeného rozhodnutí) jsou minimálně pět měsíců staré, což je dlouhá doba, jsou tedy očividně neaktuální. Na Ukrajině se v mezidobí hodně změnilo, neboť se nepodařilo naplnit Minské dohody, nadále nejsou staženy těžké zbraně a pokračuje ostřelování měst, ačkoli to žalovaný vyvracel. Žalobce zdůraznil, že on i jeho rodina pochází z města A, z Doněcké oblasti, ve které jsou potlačována základní lidská práva ozbrojenými skupinami. K tomu žalobce citoval body č. 8 a 12 ze Zprávy o situaci v oblasti lidských práv na Ukrajině od 16. 5. do 15. 8. 2017 Úřadu Vysokého komisaře OSN pro lidská práva. Z této zprávy podle žalobce vyplývá, že život na Ukrajině je nebezpečný a že Ukrajinci mají nárok na udělení mezinárodní ochrany v zemích Evropské unie (obdobně jako Syřané nebo uprchlíci z jiných zemí Afriky a Blízkého východu).
20. Podle § 14a odst. 1 zákona o azylu se doplňková ochrana udělí cizinci, který nesplňuje důvody pro udělení azylu, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že v jeho případě jsou důvodné obavy, že pokud by byl cizinec vrácen do státu, jehož je státním občanem, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, do státu svého posledního trvalého bydliště, by mu hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy podle odstavce 2 a že nemůže nebo není ochoten z důvodu takového nebezpečí využít ochrany státu, jehož je státním občanem, nebo svého posledního trvalého bydliště.
21. Podle § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu se za vážnou újmu se podle tohoto zákona považuje vážné ohrožení života civilisty nebo jeho lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situaci mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu.
22. Žalobce namítá, že na Ukrajině fakticky probíhá válka a život tam je nebezpečný. Této námitce soud nepřisvědčil. Pokud totiž předmětné území není ve stavu „totálního konfliktu“ (tedy konfliktu, který zahrnuje celé území a vyznačuje se vysokou intenzitou ohrožení pro všechny civilisty nacházející se v daném teritoriu), je pro přiznání doplňkové ochrany zapotřebí prokázat určitou míru specifického dotčení, vyplývajícího z osobních charakteristik a situace žadatele, přičemž tato míra individualizace musí být tím větší, čím nižší je rozsah a intenzita probíhajícího konfliktu (viz již shora odkazovaný rozsudek zdejšího soudu ze dne 13. 7. 2016, č. j. 49 Az 30/2015-32, a tam citovaný rozsudek Evropského soudního dvora ze dne 17. 2. 2009, sp. zn. C-465/07). Ze zpráv shromážděných žalovaným i z veřejně dostupných informací je nepochybné, že se Ukrajina ve stavu „totálního konfliktu“ nenachází. K ozbrojeným střetům vyznačujícím se značným rizikem pro civilní obyvatelstvo dochází pouze na menší části území (D. a L. oblast). Situace ve zbytku Ukrajiny je dle dostupných informací bezpečná. Jelikož se Ukrajina nenachází ve stavu totálního konfliktu, musel by žalobce prokázat, že je probíhajícím konfliktem „specificky dotčen“ – tedy, že hrozí ohrožení jeho života či důstojnosti ve větší míře, než ostatním obyvatelům dotčené oblasti. Soud tak dospěl k závěru, že žalobci vážná újma ve smyslu § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu nehrozí.

23. K námitce žalobce, že podklady shromážděné žalovaným nejsou dostatečně aktuální, soud v obecné rovině nepřisvědčil. Není na překážku použití starších zpráv ze země původu, pokud se situace v dané zemi podstatně nezměnila (k tomu srov. např. rozsudek zdejšího soudu ze dne 13. 7. 2016, č. j. 49 Az 30/2015-32). Nadto je třeba vzít v úvahu, že zprávy o zemi původu vznikají vždy s určitým zpožděním. V projednávané věci dospěl soud k závěru, že žalobce nijak nezpochybnil použitelnost použitých podkladů pro posouzení jeho situace co do charakteru konfliktu na Ukrajině. Žalobce sice uvádí, že došlo v mezidobí od shromáždění podkladů po vydání napadeného rozhodnutí ke změnám (zhoršení bezpečnostní situace), nicméně přes občasné výkyvy je nepochybné, že situace na Ukrajině nemá charakter tzv. „totálního konfliktu“ ve smyslu § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu (viz shora). Soud tak shrnuje, že žalovaný vycházel z podkladů (srov. jejich výčet též pod bodem 13 tohoto odůvodnění) dostatečně aktuálních. Ostatně sám žalobce na podporu svého tvrzení o situaci ve vlasti v žalobě ze dne 6. 7. 2018 citoval a vyvozoval závěry ze zprávy o zemi původu, která se vztahovala k období od 16. 5. do 15. 8. 2017. Žalovaný přitom vycházel při posouzení politické a bezpečnostní situace a stavu dodržování lidských práv na Ukrajině ze zpráv a informací (i) aktuálnějších, než o jaké se nyní opírá sám žalobce.
24. Soud však dává žalobci za pravdu v tom rozsahu, že podklady shromážděné žalovaným nejsou dostatečné, pokud jde o posouzení možnosti tzv. vnitřního přesídlení. Soud se ztotožňuje s názorem žalobce, že je odůvodnění napadeného rozhodnutí v této otázce toliko všeobecné (slovy žalobce paušální). Byť se žalobce stal tzv. uprchlíkem na místě, neboť žil v České republice (neodešel z vlasti z důvodu konfliktu na Ukrajině), jeho matka v průběhu správního řízení jednoznačně zdůraznila, že pochází z D. oblasti a hovoří rusky, měla obavy z jejich reintegrace na jiném místě na Ukrajině (rozdílného od jejich předchozího bydliště).
25. Žalovaný v napadeném rozhodnutí uvedl (srov. jeho str. 10), že žalobce sice pochází z D. oblasti, nicméně není nucen se tam vracet. Žalobce má možnost přestěhovat se do jiné části Ukrajiny nezasážené konfliktem. Tato možnost je na Ukrajině nejen možná (tj. není státem omezena či komplikována), ale dokonce existují i legislativní opatření (programy), která mají za cíl vnitřní přesídlení obyvatelům usnadnit. Byl schválen zákon o zajištění práv a svobod vnitřně přesídlených osob, který poskytuje všeobecný rámec pro poskytnutí ochrany vnitřně přesídleným osobám, mimo jiné přístup k základním právům, poskytování ochrany proti diskriminaci a nucenému navrácení a zajištění pomoci v případě dobrovolného návratu a zároveň zajišťuje i zjednodušení přístup k sociálním a ekonomickým službám. V této souvislosti žalovaný deklaroval, že žalobce (a tehdy též ani jeho matka) není osobou se speciálními potřebami, po své zemi tak může svobodně cestovat, kdykoli má možnost se v případě potřeby zaregistrovat jako vnitřně přesídlená osoba a využít státní pomoci.
26. Z Informace OAMP, Ukrajina: Situace v zemi, ze dne 22. 1. 2018, která se věnuje také otázce vnitřně přesídlených osob, vyplývá, že oproti předchozímu období počet vnitřně přesídlených osob poklesl, podle Ministerstva sociální politiky dosahuje počet vnitřně vysídlených osob 1,59 mil. osob, nicméně řada organizací uvádí, že statistika zahrnuje pouze registrované osoby a skutečný počet bude vyšší. Podle údajů z února 2017 byl největší počet vnitřně vysídlených osob koncentrován v oblastech L., Ch., D., D., Z. a v oblasti K.. Vnitřně vysídlené osoby přebývaly převážně v oblastech blízkých území pod kontrolou separatistů s výjimkou K., na západě Ukrajiny jich pobývalo pouze

minimum. Poměr vnitřně vysídlených osob na 1 000 obyvatel v oblastech na východě Ukrajiny se pohybuje od 51 do 120, na západě země je to méně než 5 vnitřně vysídlených osob na 1 000 obyvatel. V okamžiku, kdy ukrajinská krize v únoru 2014 vypukla, neměla Ukrajina žádná legislativní opatření ve vztahu k vnitřně přesídleným osobám. První legislativní opatření bylo přijato až v souvislosti s anexí poloostrova K. Ruskou federací bez přihlédnutí k situaci vnitřně přesídlených osob z východu Ukrajiny. Prvním zákonem upravujícím postavení vnitřně přesídlených osob včetně osob z východní Ukrajiny se stal zákon o zajištění práv a svobod vnitřně přesídlených osob z podzimu 2014. Zákon poskytuje všeobecný rámec pro poskytnutí ochrany vnitřně přesídleným osobám, mimo jiné přístup k základním právům, poskytování ochrany proti diskriminaci a nucenému navrácení a zajištění pomoci v případě dobrovolného návratu a zároveň zajišťuje i zjednodušení přístup k sociálním a ekonomickým službám. Zákon byl v následujícím letech několikrát novelizován včetně ustanovení zvláštního úřadu zabývajícího se agendou vnitřně přesídlených osob Ministerstva pro okupované oblasti a vnitřně přesídlené osoby. Právě o tento zákon se žalovaný opřel v napadeném rozhodnutí.

27. Ze správního spisu však soud zjistil i další podstatné skutečnosti k problematice vnitřního přesídlení. Z předmětné Informace OAMP, Ukrajina: Situace v zemi, ze dne 22. 1. 2018, nad již uvedené vyplývá, že mnoho vnitřně vysídlených osob nadále čelí byrokratickým překážkám a diskriminaci kvůli různým legislativním aktům přijatým od začátku konfliktu. Vnitřně vysídlené osoby jsou ohroženy marginalizací ve společnosti a dalším prohloubením závislosti na vnější pomoci. Po třech letech vláda stále bojuje s vytvořením všeobecné a trvalé strategie pro vnitřně přesídlené osoby včetně jejich socio-ekonomické integrace. Mezi nejzranitelnější skupiny patří Romové, postižené osoby a starší lidé, pro něž v případě vnitřního přesídlení v oblastech kontrolovaných separatisty představovalo cestování přes linie dotyku finanční zátěž i bezpečnostní riziko. V důsledku rozhodnutí ukrajinské vlády o nutnosti nové registrace pro vnitřně vysídlené osoby z února 2016 kvůli pochybnostem o místě pobytu, s nímž bylo spojeno vyplácení sociální podpory pro vnitřně přesídlené osoby, došlo k pozastavení sociální podpory těmto osobám včetně nároku na vyplácení důchodu. Vyplácení sociální podpory vnitřně přesídleným osobám bylo svázáno s jejich přítomností na území kontrolovaném vládou. Proces obnovy certifikátu vnitřně přesídlené osoby byl komplikován nedostatečnou jasností celé procedury ověření adresy pobytu ze strany ukrajinských úřadů. Citovaná informace na závěr uvádí, že se situací vnitřně přesídlených osob blíže zabývá Informace OAMP: Vnitřně přesídlené osoby: Aktuální počty, legislativa, postavení ve společnosti, státní a nestátní asistence, ze dne 10. 10. 2017. Tato zpráva nicméně není součástí správního spisu jako podklad pro vydání rozhodnutí žalovaného a žalovaný z ní nevycházel.
28. Dále ze Zprávy Ministerstva zahraničních věcí Spojených států amerických, Ukrajina: Zpráva o dodržování lidských práv v roce 2016, ze dne 3. 3. 2017, soud zjistil, že kvůli ruské okupaci K. a agresi na východní Ukrajině bylo vysídleno 1,7 mil. osob, které se potýkaly s problémy při získávání zákonných dokladů, vzdělání, důchodů a přístupu k finančním institucím a zdravotní péči. Vláda během roku pozastavila výplatu veškerých sociálních dávek vysídleným osobám až do ověření jejich přítomnosti na vládou kontrolovaném území, údajně tak činila z důvodu boje s podvodnými výplatami. Vláda používala postup ověřování nesmírně široce, pozastavení výplat se týkalo přibližně 85 % vnitřně vysídlených osob, které žily na území kontrolovaném vládou, a 97 % osob žijících na území pod nadvládou Ruskem podporovaných separatistů, zejména pak postarších a postižených osob, jejichž omezená mobilita jim znemožňovala dokázat, zda na těchto

seznamech byly, či prokázat bydliště. Vláda často pozastavovala dávky, aniž by to oznámila, a vnitřně vysídlené osoby hovořily o problémech s jejich obnovováním. Nedostatek pracovních příležitostí a celkově slabá ekonomika ovlivňovaly zejména vnitřně vysídlené osoby, mnoho z nich muselo žít ve špatných podmínkách, např. v kolektivních centrech a jiném dočasném ubytování.

29. Ve Výroční zprávě Amnesty International, Ukrajina, ze dne 22. 2. 2017, se k otázce vnitřně přesídlených osob konstatuje, že výbor pro odstranění rasové diskriminace zdůraznil množství problémů, kterým čelí vnitřně vysídlené osoby ve své zprávě o Ukrajině z roku 2016. Ty zahrnovaly spojování sociálních benefitů včetně penzí ke statusu vnitřně vysídlených osob a pobytu na vládou kontrolovaných územích.
30. Ze zprávy Úřadu Vysokého komisaře OSN pro lidská práva o stavu lidských práv na Ukrajině v období 16. 2. až 15. 5. 2017 ze dne 13. 6. 2017 pak vyplývají obdobné (totožné) skutečnosti, jak již byly soudem konstatovány z předešlých zpráv.
31. Uvedené tak svědčí o tom, že v rozhodném období byly evidovány problémy vnitřně přesídlených osob, které žalovaný nevzal v potaz. Soud uzavírá, že způsob, jakým se žalovaný vypořádal s otázkou možnosti vnitřního přesídlení žalobce a z toho vyvozený závěr, není v kontextu projednávané věci přijatelný a představuje vadu rozhodnutí, neboť skutkový stav, který vzal žalovaný za základ napadeného rozhodnutí (tedy, že žalobce má možnost využít vnitřního přesídlení), nemá oporu ve správním spisu [§ 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s.], neboť ze správního spisu plyne, že ač tato možnost právně existuje, je jí využití provázáno řadou obtíží, a bylo třeba se jimi ve vztahu k žalobci podrobněji zabývat. V dalším řízení proto žalovaný provede komplexní podrobné vyhodnocení skutečností vyplývajících z různých aktualizovaných informačních zdrojů ve vztahu k možnosti vnitřního přesídlení na Ukrajině. V dalším řízení pak žalovaný nadto přihlédně k tomu, že matka žalobce v průběhu soudního řízení zemřela a zákonným zástupcem nadále nezletilého žalobce je toliko jeho otec.

Závěr a rozhodnutí o náhradě nákladů řízení

32. S ohledem na výše uvedené soud rozhodnutí žalovaného zrušil podle § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s. a věc žalovanému podle § 78 odst. 4 s. ř. s. vrátil k dalšímu řízení. Právním názorem vysloveným v tomto rozsudku je žalovaný vázán (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).
33. O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalovaný nebyl v řízení úspěšný, a proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Naopak procesně úspěšnému žalobci soud náhradu nákladů řízení přiznal v celkové výši 8 228 Kč. Tato částka sestává z odměny advokáta ve výši 6 800 Kč, kterou tvoří odměna za dva úkony právní služby po 3 100 Kč [převzetí a příprava zastoupení, účast na jednání před soudem podle § 7, § 9 odst. 4 písm. d), § 11 odst. 1 písm. a) a g) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „advokátní tarif“)]. Dále jde o dvě paušální částky po 300 Kč jako náhrady hotových výdajů podle § 13 odst. 4 advokátního tarifu. Protože zástupce žalobce je plátcem daně z přidané hodnoty, byl součet výše uvedených částek zvýšen o 21 % DPH, tj. o 1 428 Kč. Náhradu nákladů řízení je žalovaný povinen uhradit podle § 149 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, užitého na základě § 64 s. ř. s., k rukám zástupce žalobce, a to ve lhůtě 30 dnů od právní moci rozsudku (§ 54 odst. 7 s. ř. s.).

Poučení

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů je stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Praha 7. května 2020

Mgr. Jitka Zavřelová
soudkyně